

ანზორ თოთაძე

შავი ლაქა საქართველოს ისტორიაში

„ქართული ოცნების“ გამარჯვების შემდეგ მთლიანად იცვლება „ნაციონალური მოძრაობის“ სისტემის არსებობის საფუძველი. მყარდება სამართალი, იბადება ახალი სასამართლო და ამით ხდება მოსახლეობაში ფართოდ გავრცელებული ნიჰილიზმის დაძლევა. ახალ პოლიტიკურ ძალას იმ სისტემასთან აქვს საქმე, რომელსაც თითქმის მთლიანად უარი უთხრა ამომრჩეველმა.

ამ მხრივ მეტად ნიშანდობლივია ერთ-ერთი ახალგაზრდის მოსაზრება: „უკეთესის მოლოდინში ვარ... იმედი მაქვს, „ქართული ოცნების“ ხელისუფლებაში მოსვლის შემდეგ ყველაფერი შეიცვლება. ადამიანი საზოგადოებაში თავის სიმაღლეზე იდგება, ხალხი იქნება ნებისმიერი გადაწყვეტილების ამოსავალი წერტილი. მედია გათავისუფლდება მარწუხებისგან, შეიქმნება სამუშაო ადგილები, დაიკლებს სიღარიბის დონე, შეიქმნება საშუალო ფენა, რომელიც არ არსებობს. ამჟამად არიან მარტო მდიდრები და ღარიბები. უკვე შეიცვალა რაღაც! მე საკუთარ აზრს ღიად ვაფიქსირებ! ხელს ვაწერ, არ მეშინია! ეს უკვე შედეგია, რომელიც, ვიმედოვნებ, დროებითი არაა!“

ასეთი მოსაზრება გამოთქვა საქართველოს ტექნიკური უნივერსიტეტის ბიზნეს-ინჟინერინგის ჟურნალისტიკის მიმართულების IV კურსის სტუდენტმა გ. ნაცვალაძემ სოციოლოგიური გამოკვლევის დროს. მის მიერ შეესებული ანკეტიდან ეს ამონაწერი ნათლად გვიჩვენებს, თუ ნაციონალური მოძრაობის პარპაშის დროს რაოდენ დაშინებული იყო მოსახლეობა, სტუდენტი ახალგაზრდობა. ამ გარეწრებმა საქმე იქამდე მიიყვანეს, რომ ხმამაღლა, საჯაროდ „ნაცების“ კრიტიკას ყველა ერიდებოდა, რადგან მთელ ქვეყანაში შექმნეს ჩაშვებებისა და მოსმენის ინსტიტუტები, ხოლო შემდეგ, ვინც მათ აზრს არ იზიარებდა, იწყებდნენ მათზე და მათ ნათესაეებზე ნადირობას — ითხოვდნენ სამსახურიდან, ართმევდნენ სხვადასხვა

მაქინაციებით ქონებას, იჭერდნენ, ულახავდნენ ადამიანურ ღირსებას. საშინელი სისასტიკით არბევდნენ მიტინგებს. ასე იყო 2007 წლის 7 ნოემბერს, ასე იყო 2011 წლის 26 მაისს, როდესაც დაუნდობლად სცემდნენ მშვიდობიან მომიტინგეებს. ხელისუფლების მხრიდან ამ დარბევებს ადამიანთა დალუპვა და მასობრივი დასახინჩრებები მოჰყვა. და ეს კეთებოდა იმისთვის, რომ მთელ ქვეყანაში შიშის სინდრომი დაეთესათ, ადამიანები დაემუნჯებინათ და დაემონებინათ. სამწუხაროდ, მათ თუმცა დროებით, მაგრამ თითქმის მიაღწიეს საწადელს, განსაკუთრებით რეგიონებში. მათ მიერ ადამიანების წამების მეთოდებთან შედარებით ფაშისტების მეთოდებიც კი გაუფერულდა, რომლებიც თავიანთ მოქალაქეებს მაინც, ასე თუ ისე, ინდობდნენ.

„ნაციონალებს“ ეჯავრებოდათ განათლებული, მცოდნე ადამიანები. მეტიც შეიძლება ითქვას: ადამიანი მათთვის არაფერს წარმოადგენდა და როგორც უბრალო ნივთს, ისე ეპყრობოდნენ. თავად აბსოლუტურად გაუნათლებლები, რომლებმაც „თვლაც არ იცოდნენ ოცამდე კარგად“, ცოდნის ტაძრიდან ერეკბოდნენ ცნობილ მეცნიერებს, განათლებულ ადამიანებს, მათ „ხულიგნებად“ მოიხსენიებდნენ. წარსულის გადმონაშთებსა და ჩარეცხილებს უწოდებდნენ ერის ყველაზე ღირსეულ ნაწილს. ასე იქცეოდა მაღალ ტრიბუნას ხელჩაჭიდებული პრეზიდენტი და მისი ბანდა. უფრო მეტიც, პრეზიდენტი, შინ თუ გარეთ, უაღრესად სერიოზულ თავყრილობებზეც კი ცრუობდა. არც ერთი ვიზიტის დროს, არც ერთ საერთაშორისო შეხვედრაზე მას სიმართლე არ უთქვამს. იგი ყოველთვის გამრუდებულ სარკეში, ფასადურ სიბრტყეში წარმოადგენდა ქვეყანაში დემოკრატიის, ქვეყნის სოციალურ-ეკონომიკური მდგომარეობის, დასავლეთის ღირებულებებისადმი პატივისცემის პრობლემებს. პრეზიდენტს დასავლეთიც გამიზნულად შეცდომაში შეჰყავდა. სინამდვილეში ქვეყანა განვითარების ყველა პარამეტრის მიხედვით ჭაობში ეშვებოდა. დასავლეთში კიდევ ასეთი ცრუპენტელობა წამოუდგენლად მიაჩნდათ და მათაც ზოგი რამ სჯეროდათ.

აუცილებელია ერთიც ითქვას: ნაციონალები გაცილებით მეტ სიბინძურეს ჩაიდენდნენ, გაცილებით მეტ სისხლის მდინარეებს დააყენებდნენ, რომ არა პასუხისმგებლობა დასავლეთის ქვეყნებისადმი, რომლებმაც არნახულად შეუწყვეს ხელი „გარდების რევოლუციას“, ნაციონალების ხელისუფლებაში მოსვლას, რომლებიც შხამიან ყვავილებად გადაიქცნენ, თუმცა, სამწუხაროდ, დასავლეთის ქვეყნები თვალვინააზრით და ყურებდაგმანული, თუ შეიძლება ითქვას, შესცქეროდნენ მათ ავკაცობას, ქართული ეროვნული სულიერების განადგურებას და ეს, ალბათ, მათ არც აინტერესებდათ. სტატიის მოცულობა არ იძლევა საშუალებას უფრო ვრცლად გავშალოთ ჩვენი მსჯელობა, მაგრამ აშშ-ის ჩვენთან მეგობრობაში საქართველოს გეოპოლიტიკური მდებარეობაც ასრულებს მთავარ როლს

და კასპის ზღვის ფსკერის სიმდიდრის ჩვენს ტერიტორიაზე გატარების შესაძლებლობა. აბრეშუმის გზაც ახლო და მით უმეტეს შორეულ პერსპექტივაში დასავლეთთან ურთიერთობის ერთ-ერთი მთავარი ფაქტორი ხდება. ამიტომ დასავლეთი, სახელდობრ, აშშ, დიდი ძალისხმევის დახარჯვის საფასურად ქვეყნის ხელისუფლებაში ნაციონალური მოძრაობისა და მისთვის სასურველი პრეზიდენტის მოსვლის შემდეგ ახალი თავსატეხის გაჩენის მაგივრად ამჯობინებდა პოტიომკინის სოფლების მსგავსი ფასადური ცვლილებებითაც დაკმაყოფილებულიყო, რაც შესანიშნავად ეხერხებოდა საქართველოს პრეზიდენტს.

თუ პირველ სათქმელს დაუბრუნდებით, „ნაციონალებმა“ შიშის ზარი დათესეს ქვეყანაში. მართალია, უზნეობა ზეიმობდა, მაგრამ საზოგადოების ნაწილი მაინც ხმამაღლა გამოთქვამდა პროტესტს. „ქართულმა ოცნებამ“ საზოგადოება საბოლოოდ გამოადვილა. მძიმე განსაცდელის ჟამს ქვეყანას მოვევლინა ბატონი ბიძინა ივანიშვილი, რომელიც დადგა ხალხის გვერდით და აბსოლუტურად უშეცდომო მოქმედებით „მზიანი ღამის“ მოწმენი გაგზავნით ნაციონალების სიცრუეზე, მოტყუებაზე, ძალადობაზე, თვალთმაქცობაზე, ყელყელაობაზე აშენებული ხუხულა „ფაჩიკოს გარმონივით“ დაიშალა და ხალხმა არჩევნების მეორე დღესვე შევებით ამოისუნთქა. იმდენად მძიმე და ტრაგიკული ვითარება იყო, რომ არჩევნებიდან 10 დღის შემდეგ ჩატარებული სოციოლოგიური გამოკვლევის ანკეტაში, როგორც ზემოთ აღვნიშნეთ, სტუდენტმა ჩაწერა: „უკვე შეიცვალა რაღაც! მე საკუთარ აზრს ღიად ვაფიქსირებ! ხელს ვაწერ, არ მეშინია! ეს უკვე შედეგია“. ეს მნიშვნელოვანი დოკუმენტია, რომელიც აშკარად ამხელს „ნაციონალების“ — ნაციისტების მზაკვრობით ღირსებააყრილი და დამცირებული ადამიანების გულისნაღებს. ცნობილი მომღერალი თამრიკო ჭოხონელიძე არჩევნების წინა დღებში აღნიშნავდა: „რად მინდა გზები ან შენობები? დაგრეხილ გზებზე მირჩევნია სიარული, ოღონდ ადამიანად ვიგრძნო თავი. ჩემთვის აღარაფერია ახლა ღირებული, არც გზა, არც შუქი და არც შენობები! ვიცი, „ნაციონალებში“ ჩემნაირად მოაზროვნეებზე ამბობენ, ერთი არჩევნები მოგვაგებინა და ნახავთ, თქვენ რას გიზამათო, მაგრამ მე არ მეშინია! ასეთი ცხოვრება და ასეთი სიცოცხლე ასეთ ქვეყანაში აღარ მინდა!“

საქართველოს საზოგადოებრივ ცხოვრებაში მომხდარი უმნიშვნელოვანესი აქტის — არჩევნებში „ქართული ოცნების“ გამარჯვების შესახებ ახალგაზრდობის განწყობილებების შესწავლის მიზნით კავკასიის საერთაშორისო უნივერსიტეტის დემოგრაფიული კვლევის ცენტრის მიერ სტუდენტთა შორის ჩატარდა ანკეტური გამოკითხვა. სტუდენტთა ძირითადი მასივი გამოიკითხა კავკასიის საერთაშორისო უნივერსიტეტში, აგრეთვე საქართველოს ტექნიკურ უნივერსიტეტსა და ევრო-კავკასიურ უნივერსიტეტში — სულ 302 სტუდენტი. ანკეტაზე ხელმოწერა სავალდებულო არ

იყო, მიუხედავად ამის სტუდენტთა დიდმა უმრავლესობამ თავისი მოსაზრება ხელის მოწერით დაადასტურა.

საპარლამენტო არჩევნებში „ქართული ოცნების“ გამარჯვებას დადებითად აფასებს 78,8 პროცენტი, უარყოფითად — მხოლოდ 5,3 პროცენტი, ხოლო პასუხის გაცემა გაუჭირდა 15,9 პროცენტს (ჩვენ ქვემოთ მოვიყვანთ მხოლოდ პასუხების პირველი და მეორე ვარიანტების მონაცემებს პროცენტებით). ამრიგად, შეიძლება ითქვას, რომ არჩევნებში „ქართული ოცნების“ გამარჯვებას სტუდენტები ერთხმად დადებითად აფასებენ. კავკასიის საერთაშორისო უნივერსიტეტის სტუდენტი თონა გუგუმბერიძე ამ ფაქტს ჩვენი ხალხის დიდ მიღწევად თვლის და ქვეყნის დემოკრატიული განვითარების თავის მოსაზრებებსაც აფიქსირებს: „პირველ რიგში ვულოცავთ მთელ საქართველოს არჩევნების გზით ხელისუფლების შეცვლის პრეცედენტს. ეს დიდი მიღწევაა მთელი საქართველოსთვის. აუცილებელი იყო ქვეყანაში შეცვლილიყო ხელისუფლება. ვიმედოვნებ, საქართველოში გაიზრდება დემოკრატიული ინსტიტუტები და გააქტიურდება სამოქალაქო საზოგადოება. მხარს ვუჭერ თავისუფალ სიტყვას, პრესისა და კომუნიკაციის საშუალებებში ჩაურთველობას. ჩემი აზრით, აუცილებელია კონსტიტუციის გადახედვა, რომელიც „ჯიბის წიგნაკად“ არის ქცეული. ასევე საჭიროა საკანონმდებლო, აღმასრულებელი და სასამართლო ხელისუფლების გამიჯვნა“. ევრო-კავკასიური უნივერსიტეტის სტუდენტის ირაკლი ბატკუაშვილის აზრით, „თუ არ შეიცვლებოდა ხელისუფლება, საქართველო სახელმწიფოებრიობას მაქსიმუმ 20 წელიწადში შეწყვეტდა. საქართველოს მოქალაქეები სხვადასხვა ქვეყანაში დასაქმდებოდა და მისი მოსახლეობა შემცირდებოდა. პირადად მე, საქართველოს მოქალაქე, სტუდენტი, არსებული რეჟიმის შენარჩუნების შემთხვევაში გავიდოდი ქვეყნიდან და აღარ დაებრუნდებოდი რეჟიმის შეცვლამდე“.

გამოკითხულ სტუდენტთა დიდ უმრავლესობას იმედი აქვს, რომ ახალი ხელისუფლების პირობებში ცხოვრება უკეთესობისკენ შეიცვლება. კერძოდ, ასე ფიქრობს გამოკითხულ სტუდენტთა 80,8 პროცენტი. მხოლოდ 5,6 პროცენტი გამოთქვამს ამ მხრივ უიმედობას. სტუდენტებს დიდი იმედი აქვთ, რომ „საქართველოში ნამდვილი დემოკრატია დაისადგურებს“ და იმედი არ გაუცრუვდება. საქართველოს ტექნიკური უნივერსიტეტის ბიზნეს-ინჟინერიის ფაკულტეტის ერთ-ერთი სტუდენტი აღნიშნავს: „ვიმედოვნებ, „ქართული ოცნება“, კერძოდ, ბიძინა ივანიშვილი იმედს არ გაგვიცრუებს და უახლოეს ისტორიაში შევა, როგორც საქართველოს ღირსეული ლიდერი და არა შემარცხვენიელი, როგორც იყო მიხეილ სააკაშვილი“.

რესპონდენტთა უმრავლესობას მიაჩნია, რომ „ქართული ოცნება“ შეძლებს მოსახლეობისათვის მიცემული დაპირების შესრულებას. ასეთი აზ-

რისაა სტუდენტთა 60,3 პროცენტი, ხოლო საწინააღმდეგო მოსაზრებას სტუდენტების მხოლოდ 4,0 პროცენტი გამოთქვამს. ამასთან გამოკითხულ სტუდენტთა ნახევარზე მეტი (50,7 პროცენტი) ფიქრობს, რომ პირველი ოქტომბრის საპარლამენტო არჩევნებში „ნაციონალებმა“ გააყალბეს არჩევნები, ხოლო 26,8 პროცენტის აზრით, არ გაუყალბებიათ. მთელმა საქართველომ დაინახა, მმართველი პარტია როგორი წარმოუდგენელი არაკეთილსინდისიერი გზით ებრძოდა „ქართულ ოცნებას“. თუ მარკუს აგრელიუსის ნაშრომიდან ციტირებულ სიტყვებს პერიფრაზით მოვიშველიებთ, უკვე „არ არსებობდა ძალადობა, რომელსაც შეეძლო არჩევანის თავისუფლების წართმევა ჩვენთვის“ [1.172]. სტუდენტთა უმრავლესობას (60,0 პროცენტი) აგრეთვე მიაჩნია, რომ „ნაციონალების“ მმართველობის პერიოდში ჩამოყალიბდა ავტორიტარული რეჟიმი, სტუდენტთა 9,9 პროცენტის აზრით კი, ასეთი რეჟიმი არ ჩამოყალიბებულა.

ძნელია, არ დაეთანხმო კავკასიის საერთაშორისო უნივერსიტეტის პირველი კურსის სტუდენტს დათა ცაცუას, რომელიც პირდაპირ აღნიშნავს: „კოალიცია „ქართული ოცნების“ გამარჯვება საპარლამენტო არჩევნებში იყო საქართველოსათვის უდიდესი მოვლენა ქართულ ისტორიაში. დაემხო სააკაშვილის დიქტატურა და გაიმარჯვა დემოკრატიამ, სიბრძნემ, სიმართლემ და საქართველოს მომავალმა. საქართველოში ავტორიტარული რეჟიმის ნაცვლად დამკვიდრდა ხალხის ხელისუფლება“. სწორედ ავტორიტარული რეჟიმის დამკვიდრების შედეგად მოსახლეობას ეშინოდა ხმამაღლა გამოეთქვა თავისი აზრი ხელისუფლების ამა თუ იმ გადაწყვეტილებაზე, რომელიც მას არ მოსწონდა. ასე ფიქრობს გამოკითხულ სტუდენტთა 76,8 პროცენტი, ხოლო სტუდენტთა მხოლოდ 13,6 პროცენტს არ ეშინოდა გამოეთქვა თავისი აზრი.

ავტორიტარული რეჟიმის დამყარება განაპირობა უშუალოდ პრეზიდენტის მიერ საზოგადოებრივი ცხოვრების მნიშვნელოვანი საკითხების ერთპიროვნულად გადაწყვეტის დამკვიდრების მახინჯმა პრაქტიკამ. ხშირად, თუ ყოველთვის არა, პრეზიდენტის მიერ მიღებულ არასწორ გადაწყვეტილებას მისი გუნდის წევრები ყოველგვარი განსჯის გარეშე ერთ ხმაში აპიარებდნენ. დაუფიქრებლად, ყოველგვარი საზოგადოებრივი განხილვის გარეშე, პრეზიდენტმა სამეგრელოდან განაცხადა, რომ ანაკლიასთან ახლოს ააშენებენ ნახევარმილიონიან ქალაქ ლაზიკას. ამ დროს კი ლაზიკას აშენებასთან დაკავშირებული არც ერთი მნიშვნელოვანი საკითხი არ იყო განხილული, მათ შესახებ მსჯელობა არ ყოფილა მთავრობის სხდომაზე. არადა, ანაკლიასა და ყულევს შორის დაჭაობებული ნიადაგია და იმ ადგილებში ქალაქის აშენება დაუშვებლად მიაჩნიათ სპეციალისტებს. ამასთან, იქ დაირღვევა ეკოლოგიური ბალანსი, რაც კატასტროფას გამოიწვევს. ლაზიკაში, ნაციონალების განმარტებით, საბოლოოდ ერთი

მილიონი ადამიანი იცხოვრებდა და ქვეყანაში შექმნილი უმძიმესი დემოგრაფიული ვითარების გამო, ლაზიკის მოსახლეობის შევსება მხოლოდ საზღვარგარეთიდან შემოსული მოქალაქეების ხარჯზე იყო შესაძლებელი. პრეზიდენტის ამ ახირებულ წინადადებას განსაკუთრებით მხარს უჭერდა კახა ბენდუქიძე და, თუ ოპონენტების მიმართ მის საყვარელ გამოთქმებს ვიხმართ, მან ათასი სისულელე დაახვავა, მაგრამ რას იზამ, იმას კი აღარ უკვირდება, რომ ნამეტანი დიდია ვაზელინის წასასმელად. ისე კი მას და თავგადაკლულ ნაციონალებს, აპრაკუნე ჭიმჭიმელისა არ იყოს, შეაფურთხე, თორემ ვერ მოიწმენდენ.

ასევე ერთპიროვნულად წყვეტდა პრეზიდენტი სხვა მეტად მნიშვნელოვან საკითხებს. ერთხელ, ტელევიზიით გამოსვლისას, მან აღნიშნა: დაღვლარჯნილი შენობები მიყვარსო, მაგრამ იმას კი არ უწევდა ანგარიშს — დაღვლარჯნილი შენობები სხვას უყვარს თუ არა. ამის შედეგად აივსო საქართველო დაღვლარჯნილი შენობებითა და უფუნქციო ხიდებით. გმირთა მოედანზე აღმართული სვეტი პრეზიდენტისა და მისი არქიტექტორის სრულ უგემოვნებასა და უცოდინრობაზე ლაპარაკობს. ჯერ ერთი, ამ სვეტთან მისვლა და მასზე ოცდაათი-ორმოცი მეტრის სიმაღლეზე წარწერილი დაღუპულ გმირთა გვარების წაკითხვა შეუძლებელია; მეორეც, სვეტი მოედანის ერთიან ანსამბლში არ ჯდება. ასეთი მაგალითების მოტანა მრავლად შეიძლება, როგორც პოლიტიკის, ისე სოციალური თუ კულტურული სფეროებიდან. ამიტომ სტუდენტთა 63,6 პროცენტის აზრით, საზოგადოებრივი ცხოვრების სხვადასხვა მნიშვნელოვანი საკითხი წყდებოდა ერთპიროვნულად, უშუალოდ პრეზიდენტის მიერ, ხოლო 13,6 პროცენტის აზრით — არ წყდებოდა.

სტუდენტები განიცდიან ქვეყანაში დამკვიდრებულ უკანონობას, რომელიც ფაქტობრივად ერთი კაცის დამყარებული ავტორიტარული რეჟიმის შედეგია, რომელიც თავის ბანდასთან ერთად „სპობდა თავისუფალ აზრს“. ევრო-კავკასიური უნივერსიტეტის სტუდენტი გიორგი პატამური სამართლიანად აცხადებს: „რაც საქართველოში ხდებოდა, ეს დემოკრატიას მოკლებული, მხოლოდ სააკაშვილის სიტყვაზე დაფუძნებული უკანონობები იყო. ივანიშვილი ლიდერი ადამიანია, მჯერა მისი და ვიმედოვნებ, რომ ქვეყანას წარმატებას, ეკონომიკურ წინსვლას მოუტანს. უნდა დამთავრდეს ნაციონალების „ხეტიალი“ საქართველოში“.

საინფორმაციო საშუალებებით უამრავი ცნობა გავრცელდა იმის შესახებ, რომ ნაციონალური მოძრაობის ხელისუფლება წინასწარგანზრახულად იჭერდა უდანაშაულო ადამიანებს. ბევრმა ოჯახმა თავის თავზე იწვნია ეს საშინელი ტრაგედია. გამოკითხულ სტუდენტთა 68,9 პროცენტმა მიუთითა, რომ ხელისუფლება წინასწარგანზრახულად იჭერდა უდანაშაულო ადამიანებს და მხოლოდ 6,6 პროცენტმა მიუთითა ამ პა-

სუხზე უარყოფითად. სტუდენტების აზრით, უდანაშაულო ადამიანებს ხელისუფლება იჭერდა ხალხის მორჩილებაში ყოფნის, დაშინების მიზნით (67,9 პროცენტი); ქონების ჩამორთმევისა და მითვისების მიზნით (53,3 პროცენტი); ხელისუფლებისადმი მკვეთრად დაპირისპირების გამო (54,3 პროცენტი). რესპოდენტებმა უდაშანაულო ადამიანების დაჭერის მიზეზად დაასახელეს, აგრეთვე, მიშას ხუმტური; განსხვავებული აზრის, განათლებული ადამიანებისადმი შიში; პირადი ინტერესები; პოლიტიკური მიზანი; პირადი ანგარიშსწორება; ბიუჯეტის გაზრდის მიზანი და სხვ. (ამ კითხვაზე რესპოდენტს შეეძლო შემოეხაზა პასუხის რამდენიმე ვარიანტი. ამიტომ პასუხების ჯამი 100 პროცენტზე მეტია).

ქართველმა საზოგადოებამ არჩევნებამდე ცოტა ხნით ადრე ციხეებში პატიმართა წამების შემადრწუნებელი ფაქტები იხილა. ბუნებრივად ისმება კითხვა: პატიმართა წამების ასეთ ფაქტებს სასჯელაღსრულების ყველა მაღალჩინოსანი მალავს და მით უმეტეს არ გადაიღებს, თუ შესაბამისი ვიდეო მასალა განკუთვნილი არ არის მაღალი თანამდებობის პირისთვის დაჯალების შესრულების დასადასტურებლად. ჩვენ ისიც ვიცით, რომ პრეზიდენტი ქურდული მენტალიტეტის მატარებელი ყველა ადამიანის სასტიკად დასჯას მოითხოვდა, სახელდობრ, თუნდაც იმისას, ვინც იტყოდა, რომ ქურდი იყო. პატიმართა წამების კადრებში არის ამ ფაქტების ამსახველი სცენები. კერძოდ, როდესაც პატიმარს უმოწყალოდ სცემენ და ეუბნებიან: აბა, ახლაც თქვი ქურდი ვარო, და ახალგაზრდაც, სანამდე შეეძლო წამებისათვის გაძლება, იძახდა: ქურდი ვარ, ქურდი ვარო.

საზოგადოებას მიაჩნია, რომ ამ კადრებს იღებდნენ ბაჩო ახალაიას დაჯალებით, რომელიც შემდეგ პრეზიდენტს აჩვენებდა, თუ როგორ ზემოწმებით სრულდებოდა მისი დაჯალება. სტუდენტთა გამოკითხვამაც ეს ვარაუდი დაადასტურა. გამოკითხულ სტუდენტთა 64,2 პროცენტს მიაჩნია, რომ პატიმრების წამება ორგანიზებული იყო ხელისუფლების მიერ, ხოლო 10,3 პროცენტს ასე არ მიაჩნია. ამასთან, სტუდენტთა 56,3 თვლის, რომ საქართველოს პრეზიდენტს ნანახი ჰქონდა პატიმრების წამების ამსახველი ვიდეო მასალა, სტუდენტთა მხოლოდ 15,2 პროცენტია საწინააღმდეგო მოსაზრების. სტუდენტთა აღშფოთება და გულისტკივილი პატიმართა წამების გამო კარგად გამოხატა კაკასიის საერთაშორისო უნივერსიტეტის სტუდენტმა თამარ მიქაბამ: „ჩვენს ქვეყანაში განვითარებულმა მოვლენებმა აღგვაშფოთა როგორც სტუდენტები, ასევე საზოგადოების დიდი ნაწილი. კერძოდ, პატიმრებზე განხორციელებულმა შეურაცხმყოფელმა ფაქტებმა შეგვიძრა სულითხორცამდე და ყოველგვარი შიშის ბარიერები დაირღვა საზოგადოებაში. ყველაზე ამორალური რამ ვიხილეთ და ღირსებააყრილ ადამიანებად ვიგრძენით თავი. არც ერთ მტერს, თუნდაც ყველაზე საშიშელს, ჩვენს ისტორიაში, — მონღოლებს არ შეურაცხუყვიათ მამაკაცის

ღირსება საქართველოში, როგორც ეს ამ ხელისუფლებამ გააკეთა. ქართველ კაცს თავს სჭრიდნენ და არ აუპატიურებდნენ და დღეს მრცხვენია, რომ ქართველებმა დაჟუშვიტ, აქამდე მიგვეყვანა საქმე“. იმავე აზრისაა სტუდენტი მამია ქასოშვილი: „ჩემი აზრით, წინა ხელისუფლების დროს იყო სიტყვის თაისუფლების 100 პროცენტით შეზღუდვა, იყო უსამართლობა და განუკითხაობა მთელ საქართველოში. ყოფილმა მთავრობამ მოახდინა სასამართლო სისტემის დაკნინება, რამაც გამოიწვია უამრავი უდანაშაულო ადამიანის დაპატიმრება. ქვეყანას მართავდა რამდენიმე ადამიანი“. ძნელია სტუდენტების ამ მოსაზრებას არ დაეთანხმო.

ნაციონალურმა მოძრაობამ მრავალი უმსგავსო საქმის ჩადენა მოასწრო ამ ცხრა წლის განმავლობაში. ერთ-ერთი მათ შორის იყო ახალგაზრდობის დაპირისპირება უფროს თაობასთან. ხელისუფლებაში მოსვლისთანავე „ნაციონალებმა“ სამინისტროებსა და უწყებებში, უკლებრივ ყველას დააწერინეს განცხადება სამუშაოდან განთავისუფლების შესახებ. თანამდებობებზე დანიშნეს სრულიად გამოუცდელი, არც ისე იშვიათად უცოდინარი ახალგაზრდები. უფროსი თაობა მეტად მტკივნეულად განიცდიდა იმას, რომ არ მისცეს საშუალება მთლიანად დაეხარჯა თავისი შესაძლებლობები ქვეყნისა და ოჯახის სასარგებლოდ — შუა გზაზე გააჩერეს. ვერ გამოვიყენეთ ასეულ ათასობით ადამიანის ნიჭი, უნარი, შუახანს მიღწეულთა და ხანშიშესულთა გამოცდილება, სიღინჯე, მოკლედ ის, რასაც ჩვენი წინაპრები „კეთილსა მოხუცებულობისა გონებისასა“ უწოდებდნენ. ძველი ბერძენი მოაზროვნის პითაგორას კლასიფიკაციის მიხედვით, 60 წლის ასაკში დგება ადამიანის ძალებისა და შესაძლებლობების აყვავების ხანა. მაგრამ ვინ დააცალა ადამიანებს აყვავების ხანის ნაყოფიც ეხილათ? ძველი რომაელი მოაზროვნე და ორატორი ციცერონიც აღნიშნავდა, რომ მაღალ ასაკში იწყება ნაყოფის შეგროვების ხანა [4.49].

ცხოვრება ისე წარიმართა, რომ თითქმის მთელ მოსახლეობას და განსაკუთრებით უფროს თაობას, არსებობისთვის უხდება ბრძოლა, მოკლებულია მთავარს — სულიერ ცხოვრებას მას ამისთვის აღარ სცალია, არც საშუალება აქვს და ცხრა წელია წინასწარგანზრახულად ხელსაც უშლიდნენ. მაგრამ რას იზამ, პოლიკარპე კაკაბაძის არ იყოს, ზოგის ტანი იზრდება და ზოგის კიდევ — ჭკუა. ახლაც, არჩვენებამდე ორი თვით ადრე, ვიდაც ზურაბ არსოშვილმა პოლიტიკური მოტივებით, კერძოდ, „ქართული ოცნებისადმი“ თანაგრძნობის გამო, სამუშაოდან დაითხოვა „თელასში“ მომუშავე უამრავი ადამიანი. ამ უმუშევრობის დროს ზეწოლით თანამშრომლებს დააწერინეს სამსახურიდან განთავისუფლების განცხადებები. ამის გამო ზ. არსოშვილს არა მარტო სამუშაო უნდა დაატოვებინონ, არამედ იგი პასუხისგებაში უნდა მისცენ სამსახურებრივი თანამდებობის ბოროტად გამოყენებისათვის, რათა ასეთი უმსგავსობა არც ერთ მანიაკს

თავში აღარ მოუვიდეს. სწორედ აღნიშნული ფაქტების გამო სტუდენტთა 57,3 პროცენტმა აღნიშნა, რომ ხელისუფლებამ ერთმანეთს დაუპირისპირა ახალგაზრდობა და უფროსი თაობა, ხოლო 23,2 პროცენტის აზრით არ დაუპირისპირებია.

სტუდენტებს არც ნაციონალური მოძრაობის ხელისუფლების საგარეო პოლიტიკური კურსი მოსწონთ — 53,6 პროცენტი, მხოლოდ 28,5 პროცენტი იყო ამ კითხვაზე დადებითი აზრის. ნიშანდობლივია, რომ სტუდენტთა დიდ უმრავლესობას, კერძოდ, 79,5 პროცენტს მიაჩნია, რომ არ უნდა გაგრძელდეს ავღანეთში ჩვენი ჯარისკაცების გაგზავნა, სტუდენტთა მხოლოდ 8,6 პროცენტი უჭერს მხარს ამ ღონისძიებას.

ამრიგად, სტუდენტებმა მეტად კრიტიკულად შეაფასეს „ნაციონალური მოძრაობის“ ცხრა წლის საქმიანობის ზოგიერთი მხარე. ცხრა წელი ამ მოძრაობამ ფაქტობრივად ამოაგდო ჩვენი ცხოვრებიდან. სტუდენტების 39,1 პროცენტის აზრით, ნაციონალურმა მოძრაობამ აუცილებლად უნდა დატოვოს პოლიტიკური ასპარეზი, 25,8 პროცენტის აზრით — უნდა დატოვოს, ხოლო 23,2 პროცენტის აზრით — არ უნდა დატოვოს. ვაჟა-ფშაველამ, ჩვენი გენიოსმა პოეტმა, შესანიშნავად თქვა: „პრეზიდენტობა საქვეყნო საქმეა და საქვეყნო საქმის მმართველად ვინ გინდა არ გამოდგება. იმას ქვეყანა სთხოვს თანხას გონებრივს და ზნეობრივს. თუ ერთი ამათგანი აკლია, მაშინ უნდა თავისთვის იჯდეს საკუთარს კერაზე და არ ეჩხრებოდეს საქვეყნო საქმეში“. დიდი მიხვედრა არ უნდა, რომ საქართველოს პრეზიდენტი კარგა ხანია, საკუთარ კერაზე უნდა იჯდეს და ქვეყნის საქმეში ჩხირკედლაობას უნდა მოეშვას. მაგრამ ამასაც ხომ „თანხა გონებრივი“ უნდა. ჩვენი მხრიდან უნდა დავაბატოთ, რომ „ნაციონალებმა“ არა თუ აუცილებლად უნდა დატოვონ პოლიტიკური სივრცე, არამედ მათი პარტია, როგორც ფაშისტური პარტია, აუცილებლად უნდა აიკრძალოს, ხოლო „ნაციონალური მოძრაობის“ ლიდერები უნდა გასამართლდნენ. სტუდენტებიც აღნიშნავენ, რომ ცხრა წელი ჩვენ ვცხოვრობდით ტერორსა და უსამართლობაში. ახლაც ნაციონალები საქვეყნოდ გაყვირიან, თითქოს „ქართული ოცნება“ ებრძვის დემოკრატიის პრინციპებს და თანამედრობის პირებს იჭერენ პოლიტიკური ანგარიშსწორების გამო. ყოველივე ეს გვაგონებს ერთ შემთხვევას: ოპერა „რიგოლეტოში“ ჯილდას პარტიას უნიჭო მომღერალი ასრულებდა. მაყურებელმა დაუსტვინა. როგორი უხეში და უკულტურო ხალხია, — აღშფოთდა მომღერალი, — წარმოგიდგინიათ, დიდ ვერდს უსტვენენ!

„ქართული ოცნება“ ებრძვის არა ქვეყნის განვითარების დემოკრატიულ პრინციპებს, არამედ იგი ებრძვის ნაციონალების მიერ ერთი კაცის ხუმტურზე დაფუძნებულ მმართველობის უადრესად მახინჯ სისტემას, რომელმაც ქვეყანა პოლიტიკური, სოციალურ-ეკონომიკური და სულიერი

უფსკრულის პირამდე მიიყვანა. როგორც ძველი საბერძნეთის უდიდესი მოაზროვნე, დემოკრიტე ამბობს, მსგავსი მსგავსს შეიცნობს და პრეზიდენტმაც შემოიკრიბა სიმართლესთან დაქვერდებული ადამიანები: გიგა ბოკერია, გოკა გაბაშვილი, კოტე კუბლაშვილი, ნუგზარ წიკლაური, გიგი უგულავა, დავით დარჩიაშვილი, აკაკი მინაშვილი, მამა-შვილები როლანდ, ბაჩანა და დათა ახალაიები, ვანო მერაბიშვილი, ზურაბ ჭიაბერაშვილი, ზაზა გოროზია, თეა თუთბერიძე, ეკა ხერხეულიძე, ხათუნა ოჩიაური, აკაკი ბობოხიძე და ბევრი სხვაც პატარა თუ დიდი ჩინოვნიკი და შეუდგენ „სოფლის შენებას“.

მოკლედ, როგორც რუსთაველიც ამბობს: „მსგავსი ყველაი მსგავსსა შობს“ და დაიწყეს საქმის მაგვირად ენის ტრიალი. მათ, როგორც ჩვენი წინაპრები იტყოდნენ, „სიტყუად დამპალი“ და „უქმსიტყვაობად“ უყვარდათ და ლაპარაკად იყვნენ სათავისოდ გადაქცეულნი. მე მათ დავარქმევდი „ენამანქანა“ ადამიანებს, რომლებიც, როგორც ეს აღნიშნულია მე-11 საუკუნის ერთ-ერთ ლიტერატურულ ძეგლში, არაფრად ფასობდნენ. სამწუხაროდ, ეს „ენამანქანა“ ადამიანები, მართალია, თავისთავად არაფრად ფასობდნენ, მაგრამ მათი „სიტყუად დამპალი“ საშინელ ჭირად შეეყარა ქვეყანას, რომლისგან განთავისუფლებას ცხრა წელი მოანდომა ქართველმა ხალხმა.

ყოველივე აღნიშნულის გამო, აუცილებელია დეტალურად გაანალიზდეს ნაციონალების მთელი საქმიანობის ცხრა წელი და გამოიცეს ცალკე წიგნად, რათა უფრო ნათლად დავინახოთ ვარდებით მოსული ბოროტი ყვავილების ნამდვილი სახე.

დასასრულ, მინდა მადლობა მოვახსენო ცნობილ მოღვაწეს, კავკასიის საერთაშორისო უნივერსიტეტის ერთ-ერთ დამფუძნებელსა და დირექტორს ბატონ ვახტანგ წიგწივაძეს, რომელმაც სოციოლოგიური გამოკვლევის ჩატარებაში დიდი დახმარება აღმოგვიჩინა.

ლიტერატურა

1. მარკუს აგრელიუსი, ფიქრები. თბ., 1972;
2. ვაჟა-ფშაველა, თხზულებათა სრული კრებული ხუთ ტომად, ტ. V თბ., 1961;
3. ნ. შცედრინი, ზღაპრები. თბ., 1950;
4. Марк Тулий Цицерон, О старости... М., 1999.